

Daniela Dröscher

Gloria

Nem tudom, máshol hogy van ez, itt mindenesetre az a helyzet: hívnak az utcák. Egy utca, gondolná az ember, ostoba, haszontalan aszfalt, nem tud semmit, nem vágyik semmire, nem ismer szavakat, nem tudja, mi az a költészet. Ezekben az utcákban azonban úgy van: Ha itt meghal valaki, elcsapja egy autó, és a homloka az utcaköre koppan, a kő beissza a szavait.

Ezért, mondja Gloria, ezért hívnak a utcák.

A halott azért halott, mert összetévesztette a balt és a jobbot, mondom, de Gloria rázza a fejét.

Az ember érzi maga alatt a talajt, mondja. Hívnak az utcák, és te mész. A tekintet nem ismeri a félelmet, a hozzá tartozó test nehéz. Az ember nem néz se jobbra, se balra; hív az utca, egyszerűen csak mész egyenesen.

Nem igazán tudom, mit tartsak erről, ahogy azt sem tudom, mit tartsak Gloriáról. Osztozunk a konyhán és a fürdőszobán, kevés a bérlő itt rajtunk kívül. Gyakorik a betörések, az egyetemi intézeteket gondozottabb negyedekbe kezdték átköltöztetni. Csak a filozófia és az általunk megvetett sport maradt itt.

Tottenham szegény, fekete és poros. Mindenütt szemét és gyapjas egerek. Gyakran hallani káromkodást, és amint széttörnek egy-egy palackot, hogy az éles csonkkal megfenyegessenek egy fehér embert. „We're here, because you've been there”, írta valaki egy házfalra az intézettel szemben.

Nem túl rég Margareth Thatcher halottnak nyilvánította „a társadalmat”, becsattintotta nagy, sárga kezításkáját, és eltüntette Tottenhamet. A fehérek berendezkedtek itt. Vannak utak és napszakok, amelyek már nem az övéik, hanem kizárólag a feketéké. Csak az egyetem nem sejt az egészről semmit, s még mindig szervezi a maga „Diversity Day”-eit, hogy kimutassa a fekete népesség iránti nagylelkűségét.

Az ember maga is óvakodik feketének nevezni a lakosokat, titkon azonban megteszi, ami nem szép, s ráadásul fölöttébb veszélyes is, mert a magában gondolt *fekete* éjszaka világítva süt az ember bőréből.

Gloria semmi effélét nem gondol, annak ellenére, hogy az ő Walesében nincs egy árva fekete sem. Ha egyszer itt vagyunk, akkor itt vagyunk, mondja, és fölvonja a vállát, a Paradicsom is csak egy vadászterület. Tudom ugyan, hogy minderről másként kéne gondolkodnunk, mégis idegesít a sok fekete. Gloriától lehet tanulni, ő ugyanis egyáltalán nem tartja eldöntöttnek a szín kérdését; szerinte az egész nem egyéb, mint nyomorúságos szóbabona.

A hó, próbálkozom az ellenvetéssel, pontosan akkor fehér, ha fehér a hó, de Gloria nem figyel rám.

Glorián minden szürke. A szeme, a fiatal haja, a szoknyái, az egyetlen ruhája. Talán mert ilyen szürke, azért fogadják el az itt lakók. A sarki boltban elég, ha olcsó cigarettát kér, és a tulaj már varázsolja is elő a pult alól a csempészett árut. Ha nélküle próbálkozom ugyanezzel, a pasas hivatalos árú dobozt rak elé.

Meccsnapokon a focirajongók a közeli White Heart Lane stadionból átvonulnak az utcákon. Ekkor zárt alakzatban a játékosok is kimerészkednek az éjszakába, s a nyomukban, a há-

tuk fedezékében mi is végigmegyünk olyan utcákon, amelyekbe egyébként eszünkbe se juthatna bemenni.

Egy ilyen estén találkozunk először Eddie-vel. Fénytelen pengéjű késsel fekete kezében áll a Highroad egyik sötét kertjében, és érthetetlenül üvölt. Én gyors és bizalmatlan léptekkel tovább igyekszem, Gloria azonban megáll. Ittünk; a bárók már bezártak, a sarki bolt úgyszintén, de Gloria folytatni akarja. Előrelép egyet, és az Eddie kezében tartott műanyagpohárért nyúl. Szájába veszi a szívószálat, és csak amikor kiköpi, ami a szájába került, és káromkodni kezd, akkor jövök rá, és Eddie is akkor érti meg, hogy a milkshake-et Gloria biztosan vízpipának hitte. Eddie nevet, Gloria azonban maga elé szitkozódik. Azután tüzet akar. Cigaretájának fényes parazsa táncol az éjszakában, dacos állat a kémények átluggatta ég felé nyújtja, és világos, hogy itt valami elkezdődött.

Fű alatt indul a dolog, talán a rám való tekintettel. Amikor Gloria este elmegy, nem kérdezi már meg, mit csinál, s azt se mondja meg, hogy ő hová megy. Reggel, amikor már itthon van, megkérdezhetném, de nem teszem. Este lesz, majd éjszaka; a papírjaim fölé hajlok, és eltökélem, hogy nem hallom meg az utcák hívását. Csak amikor elfogy a sör, akkor megyek ki, sietek, kikerülöm a sarki üzlet előtt ácsorgó férfiakat, s aztán igyekszem vissza a lakásba.

Ha találkozunk, Gloria hallgat, én nem kérdezek tőle semmit, és elhatározom, hogy hidegen hagy, mit csinál.

Amikor Eddie először jön be a lakásunkba, sietősen elmegyek mellette, hogy kijussak. A lépcső aljára érve megfordulok, s ahogy ott állnak a folyosói lámpa gyér fényében, a fekete nem fekete és a fehér nem fehér, úgyhogy nem tudom már megmondani, mi micsoda.

Leülök egy padra az egyetemhez közeli temetőben, amely elhagyatott, de veszélytelennek látszik. Magányos asszonyok gyomlálgatják a sírokat, egy szürkén derengő hajú fekete kertész megy át füttyürészve az úton.

Amikor visszajövök, ezek ketten a konyhában ülnek; azt kérdezem magamban, miről beszélgethettek, beszélgettek-e egyáltalán, és vajon miről lehet beszélgetni olyasvalakivel, mint Eddie. Előttük, az asztalon apró műanyagzacskókban por és tabletták, akkurátusan rendezve forma és szín szerint. Eddie egymásra föláll, és kiszalad az előszobába telefonálni; ahogyan beszél, még nyersebben hangzik, mint az én ír beszédem, mintha a beszédében elválasztaná valami egymástól a hangokat. Gloria homlokára izzadságyöngyök ülnek ki, mozdulatai lassúak, nevetése hisztérikus. Hogy pontosan mit nyelt vagy lőtt magába, nem tudom.

Futólépésben sietek a Tottenham Highroadon a szupermarket irányába. Ügetek, és ellenséges indulat feszít minden ellen, amit látok. Indulat a félelem és a düh ellen, amelyet a félelem primitív formájának gondolok. A lépteimet szaporítva jóindulatú feketéket sorolok föl magamban: Sammy Davis junior, Tutu püspök, Tamás bátya.

Otthon Gloria ide-oda futkos, egyik szobából a másikba,

a fürdőköpenye van rajta, alatta semmi. A szobaajtó résén át látni Eddie-nek az ágyon elnyúló meztelen testét. Valahányszor Gloria eltűnik a konyhában, vadul bevágja maga mögött az ajtót. Bemegyek a szobámba, leülök az ágyra, és a falat bámulom. Olvasni meg se próbálok.

Egy idő után nem bírom tovább az éhséget, és kimegyek a konyhába. A tűzhelyen rizs fő, Gloria az asztalnál ül és egy reklámprospektust lapozgat, időnként föláll, hogy megkeverje a fazék tartalmát. Bár tudja, hogy az épületekben érzékenyek a füstjelzők, egyik cigarettáról a másikra gyűjt. A helyiségbe lépő Eddie derékszóján valami olyasmi himbálózik, amiben akár kés is lehetne. Kivesz egy sört a hűtőből; Gloriára nézek, nem akarom, hogy Eddie a dolgaimhoz nyúljon. Hirtelen minden túl kicsi a konyhában, a test túl esetlen, hogy megüljön a széken. Eddie egy tál rizst tesz elé, én egy túlságosan kicsi villával nagy nehezen legyöttröm a torkomon, amit kaptam. Utána a szobámba megyek, de elaludni csak akkor tudok, amikor ők elmentek.

Másnap a kávézóban találkozom Gloriával; a sminkje összevissza, még mindig a tegnap éjszakai ruha rajta. Eddie éjjel magával vitte a kocsijáiban, amit azután rázárt, és késsel fenyegette Gloriát. Át kellett adnia Eddie-nek az összes készpénzt, akár csak a számláján levő pénzt és a lakáskulcsát. Szeretnék ráüvöltetni Gloriára, vagy még inkább átölelni, de csak ül ott merev háttal, ettől végül az egész helyzet magába roskad.

Hogy mennyi pénzt zsarolt ki belőle Eddie, arról hallgat; sok nem lehetett, Gloria ugyanolyan sóher, mint én. Mivel ő a kisujját sem mozdítja az ügyben, nekem kell a zárcserével törődnöm. Valamiért feszélyez elmondanom, mi történt, talán mert a biztonsági szolgálat alkalmazottja egy fekete nő. Amikor azután mégis előadom a történetet, és még el is sírom magam, az asszony elnéz mellettem, ki az ablakon, és élém tolja a kitöltendő formanyomtatványt.

Este hazajöve látom, nincs kicserélve a zár. Egy tyúkot dobok a fazékba; nagy kanalakkal, dühödten lapátolom magamba a levest, és megiszom az összes sört, ami a hűtőben volt. Gloria a szobájában hatalmas fejhallgatóval a fején félelmetesen hamisan énekel egy popslágert. Amikor lefekszem, az arcommal közel csúszom a falhoz, és olyan hangosan mondom „good night”-ot, hogy hallania kell, ahogyan én is hallom, hogy belülről bezárja a szobaajtóját. A záruk kattánása ajtótól ajtóig pattan, bármelyikünk nyitja is ki a magáét, léptekre, hangokra füelve.

Másnap változatlan a helyzet; a kulcsom nyitja a zárat. A dékánnő azt állítja, az akták szerint Gloriának már a collage-ban is voltak alkoholproblémái; ismerős gond a fiatal walesi lányoknál.

Dolgomvégezetlenül hagyom el az irodát. Rábeszélék a biztonsági szolgálat üzenetrögzítőjére, azután Gloriát hívom; szívem szerint bemosnék neki egyet, foglalt a száma. Otthon próbálok a munkámra koncentrálni, de háború dúl bennem. Mivel az összes sör elfogyott, ki kell mennem.

A szupermarket felé menet látom, hogy a férfiak Eddie arcát viselik. Felváltva megyek az utcának hol az egyik, hol a másik

oldalán, leválasztom a szembejövők fejét a testükről; lépéseim ütemére potyognak le a fejek.

Hogy ne kelljen hazamennem, beülök a sarki kávézóba, az ablak melletti apró, izzadságsíkos műanyag padra. A szakács rántottát és kolbászkákat süt, karjára a „the land of hope and glory” felirat van tetoválva. Hátat fordítok neki, a kéziratlapjaimra firkálgatok, és egyedül az ablak előtti keskeny térdarabban érzek biztonságot.

Valamikor azután fölfedezem Gloriát kint az utcán, egy csapat sportoló közt. Részeg, és amikor megpróbálja kinyitni a boltajtót, keményen belefejel az üvegbe. Lesimítja szép szürke haját, és Eddie-t szidja, gyengédséget nem nélkülöző hangon „nigger”-nek nevezve őt.

Amikor Gloria reggel meztláb kilép a szobájából, elcsodálkozom, hogy valójában milyen kicsi is. Amikor Eddie és a kulcs kérdését forszírozom, hátrahajtott fejjel fölnéz, és a mennyezetre szegezi a tekintetét. Megígéri, hogy nem találkozik vele többet; nem hiszek neki. Tudni akarom, mit tud a pasáról, és hogy mennyire lehet veszélyes Eddie. Mindössze annyit tudok meg, hogy Eddie nővére fodrász, a Highroadon dolgozik egy üzletben, és káprázatosan érti a dolgát. Kieresztem az ajkaim közt a levegőt, és csak most látom, tulajdonképpen milyen szemérmetlenül is fénylik Gloria szürke haja.

A cornershoppal szemközt van egy használsruha-bolt; másnap bemegyek fölpróbálni a gyapjúpulóvert, amelyet a kirakatüvegen át már régóta látok a falon lógni. Jó rám, a gyapjú egészen puha, és lágyan simul csontos vállaim köré. A két mama külsejű asszony, akiké a bolt, hintázva járőrözik az állófogások között. Azt találgatom magamban, vajon rólam beszélnek-e, de amilyen odaadóan igyekeznek, hogy a kasszánál pontosan adjanak vissza, legalább olyan nehezen értem én az akcentusukat.

Ez a második éjszaka, amikor úgy alszunk a lakásban, hogy Eddie-nek kulcsa van hozzá. Ébren fekszem az ágyban. Amikor biztosra veszem, hogy Gloria már alszik, fölkelek és egy szekrényt tolok az ajtó elé.

Álmomban jön Eddie, és nevetve átrendezi az összes bútort a szobában.

Másnap este zárva találom Gloria ajtaját. Viszont Scooby Doo vár rám a konyhaajtónak támasztva. A konyhaasztalon cédula, amelyen Gloria közli, hogy meglátogatja a szüleit, utána pedig egy barátját fönt, Cardiffban. Megbíz, hogy viseljem gondját Scooby Doonak. Az embernagyságú bábut úgy kell gondozni, mint valami szobanövényt; föl kell fújni, fésülni és etetni kell. Halk hangot adva távozik némi levegő, amikor a behemót izé mellett benyomakszom a konyhába. Először az ujjamat, majd egy söröskupakot nyomok bele a felfújható figura érzékeny bőrébe, utána a szemétkébe dobom Scooby Doot.

Gloria elment; álmaimon Eddie csörtet keresztül-kasul. A zárügyet föladtam, helyette szekrényeket tolok a lakás- és a szobaajtó elé.

Most a falak a természet számomra, és a jóakarató feketék az imám. Nappal alszom, éjszakánként olvasok. Az olvasás megérőltető; gyakran valami folt úszik a szemem elé, és kioltja az apró jeleket, úgyhogy képtelen vagyok egész szavakat kiolvasni. Nagybetűs magazinokat olvasok tehát, így megtudom, hogy a svéd turistalányok a Hyde-parkban gátlástalanul süttetik fedetlen mellüket a nappal. A rablásokat és más erőszakos cselekményeket nagy gonddal tanulmányozom; mindegyikben felismerhető Eddie kézjegye.

Óvakodom attól, hogy sötétben kimenjek. Bevásárláskor kiszúrok magamnak egy sportlót, és feltűnés nélkül követem a védelmező hátat.

Folyton készenlétben van a telefonom, de nem beszélek senkivel; túl hangos, amit mondok, márpedig fülelnem kell, hogy nem fordul-e odakint kulcs a zárban.

A zuhanyzást és a fogmosást a túl hangos zajok miatt veszélyesnek ítélem, így aztán a tusolást mellőzve mosakszom, és csak akkor eresztek vizet, ha nagyon muszáj. Éjjel nem merek már kimenni a fürdőszobába, úgyhogy beszerzek egy vödört, amit reggel kiürítek a vécébe.

Egyszer óvatlanul olyan későn indulok bevásárolni, hogy útközben meglep a sötétedés. Testek, kezek és karok bukkannak föl előttem a sötétben; nem tudják leplezni, hogy mennyire dolgok. Egy dal kéne, hogy rászédhessem a testeket, de nincs dalom, még szavaim sincsenek. A szupermarket pénztáránál fenyegetően azt kiáltom, adjatok egy dalt, koldulok, könyörgök; emlékezzenek már a csontjaikban lakozó dalra.

Egy különösen rossz éjszakán összepakolom a holmijaimat, fölveszem az összes pénzem, és átvonulok egy hotelbe. A recepciós nő bizalmatlanul méreget, majd azzal ráz le, hogy nincs szabad szobájuk. Látom, hogy hazudik, de nem reklamálok. Szerencsére tudom, hogy hajnalig tart, mire az éjszakai buszok a szűk utcákon beérnek Tottenhambe. Így hát bebuszozok a Centralba, ahol tanácstalanul keresztülügetek a Leicester Square-en.

A tér tele van emberekkel, szúr a gyapjúpulóverem, a hideg ellenére mindenütt csupasz hasakat és lábakat látni. Egy magát összehányt részeg banktisztviselő nő fekszik a flaszteren, a pub tulajdonosa megpróbálja magassarkú cipőinél fogva odébbhúzni a bejárattól. Fázom, és úgy döntök, hogy haza akarok menni.

Lent, a földalatti állomásán hatalmas tülekedés; egy járat kimaradt. Vannak, akik alig értek le az állomás szintjére, már indulnak is vissza, föl a lépcsőn. A maradók a falhoz lapulnak, amikor a peron elején hirtelen széttörik egy palack. Kezében a hegyes-éles peremű üveggel egy szurokfekete nigger szalad végig a vágány mellett a veszélyzónát jelölő sárga csík mentén. Mint egy fölgerjedt, kanos állat, üget föl-alá, hangosan káromkodva és a fegyverével hadonászva. Nagyon mereven fölsegett fejjel megyek el mellette, és amikor fölérek a felszínre, elrohanok.

Az éjszakai buszon valaki hányt, de nem érzek semmi szagot, hiszen alszom.

Amikor felébredek, reggel van, fényesfehér és angol. Magam előtt, az utcát megtöltő tömegben fölfedezem Eddie-t és Gloriát, aki esetlen mozdulattal egy kést szegez neki. Eddie a magasba löki a karjait és kiált valamit, Gloria egy lépéssel közelebb lép hozzá. Én is kiáltani akarok valamit, de Gloria köröz a levegőben a késsel, elrohanok, és a penge Eddie szájába hatol.

A kés csokoládéból van. Eddie jólnevelten leharapja és rágni kezdi. Gloria nevet. Félig megevett fegyverével a kezében dirigálja a kukásokat: néma koreográfia. A sportolók a stadion felől görgőkre szerelt, hatalmas hangszórót tolnak ide, és felhangzik Tamás bátya beszéde a házak és kunyhók ellen. A beszéd kellős közepébe Margareth Thatcher szitkozódik bele egy magas játékevető székéből, de szerencsére ott van Eddie, aki elragadja a nagy sárga kézításkáját, így Thatchernek le kell másznia a székből, hogy üldözőbe vegye.

Amikor belépek a lakásba, Gloria holmijait az előszobában találok egy kupacban. Átköltözik, mondja, a szemközti házban egy apartmanba, és az orrom előtt csörgeti a kulcsait.

Ott áll az előszobában, és mosolyog: szép. Amikor kilép az ajtón, nem néz se balra, se jobbra, hív az utca, csak megy egyenesen előre.

(Tatár Sándor fordítása)